

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

14 دسمبر 2025

داکتر سید عبدالله کاظم

شاه امان الله غازی و دلایل انتخاب رنگهای "سیاه، سرخ و سبز" بیرق ملی

"رنگ های بیرق افغانستان" عنوان مقاله است که بقلم جناب محترم یونس نگاه دیروز (مورخ 12 دسمبر سال جاری) در این پورتال به نشر رسید که در آغاز آن چنین آمده است: «در سال ۱۹۲۸ میلادی در لویه جرگه دوران امان الله خان رنگ بیرق افغانستان سیاه و سرخ و سبز تعیین شد. در آن سالها جمعی از سیاستمداران و روشنفکران میکوشیدند با برجسته کردن نمادهای فرهنگی و تمدنی، و نوشتن مقالات و جزوه های سیاسی و تاریخی، جامعه سیاسی (دولت-ملتی) را معرفی کنند که با گذشته تمدنی این سرزمین نسبت داشته باشد و در عین حال بین همسایه گان و هم ریشه گان تاریخی و فرهنگی صاحب تشخص گردد. به همین دلیل سه رنگ بیرق را از سه دوره زردشتی (سبز)، دوره رستاخیز فرهنگی- سیاسی خراسانی علیه حاکمان عربی (سیاه)، و دوره شکوه مدنیت اسلامی بومی- غزنویان- (سرخ) برای بیرق افغانستان معاصر انتخاب کردند».

در این ارتباط خواستم یک گزارش روز دهم سنبله را که مصادف به پنجمین روز لویه جرگه 1307 ش (اول سپتمبر 1928 م) بود، به استناد جریده امان افغان (شماره مخصوص لویه جرگه همان سال) تذکر دهم که در آن شاه امان الله غازی ضمن بیانات خود موضوع تعدیل بیرق را مطرح و دلایل انتخاب سه رنگ (سیاه، سرخ و سبز) را توضیح کردند، از اینقرار:

«روز یکشنبه 10 سنبله پنجمین روز جرگه بود، جرگه در وقت معینه در حضور اعلیحضرت آغاز گردید و نخست مسئله تعدیل بیرق مطرح شد و ایشان فرمودند که: "رنگ بیرق بیک اصول موزون طوری اصلاح شود که رنگ سیاه را [که در جهاد استقلال برافراشته شده بود - کاظم] ترک کنیم، زیرا آن رنگ ماتی در زمانی بود که ما تحت الحمایه بوده حیات ما لکه دار بود و هم رنگ و علامت بیرق افغانستان [باید] طوری باشد که به بیرق های دول اجنبی مشابهت نداشته باشد. لهذا قراریکه من بیرق های ممالک اجنبی را دیده ام، یک بیرقی بطور نقشه در کاغذ طرح کرده ام و اینک بشما ارائه میکنم، اگر مناسب دیدید آنرا تصویب کنید."»

در گزارش لویه جرگه تذکر رفته است که: «نقشه بیرق بعموم ارائه شد؛ رنگ بیرق سه نوع به سه حصه اتخاذ شده بود: اول سیاه، دوم سرخ و سوم سبز. در وسط بیرق علامت کوه های افغانستان و در راس همه اسم مبارک "الله" بالاتر از آن نوشته شده و دور طلوع آفتاب نشان داده شده، کوه ها به خوشه های گندم مزین شده بود. در این موقع اعلیحضرت در زمینه چنین توضیح دادند: "در این بیرق اساسی تنها اسم مبارک "الله" موجودیت وطن خود را نوشته ام، زیرا ما تنها رضای خدای خود و ترقیات وطن خود را میخواهیم. در حصه اول بیرق که رنگ سیاه طرح شده گویا یکنوع از تاریخ افغانستان نمایندگی میکند، زیرا رنگ سیاه علامت اینست که افغانستان استقلال نداشت، حیات ملت افغانستان داغدار و ماتمдар بود. رنگ سرخ نشانه خونریزی ها و جان سپاری ملت افغان است که خون خود را و جان خود را در راه حصول استقلال مملکت خود نثار کردند و استقلال مملکت خود را با هزاران جان سپاری بکف آوردند. رنگ سبز نمونه اینست که افغانستان جوان بعد از دارا شدن نعمت استقلال رو به وادی ترقی و تعالی گذاشته و بگام های تند و سریع بسوی ارتقای کامل می شتابد و امروز از هر حیث این مملکت جوان فوق العاده ترقی کرده هر گوشه و کنار مملکت به نباتات علوم و فنون و سیر تکامل خویش سبز و شاداب گردیده است. کوه ها علامت اینست که مملکت ما یک مملکت کوهستانی است و طلوع آفتاب از راست آنها نشان میدهد که جلال و اقبال افغانستان طلوع کرده و مملکت ما

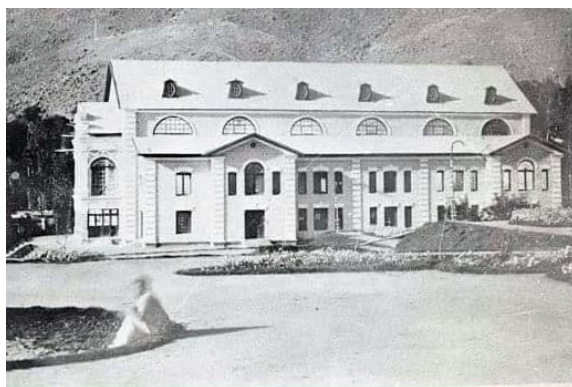
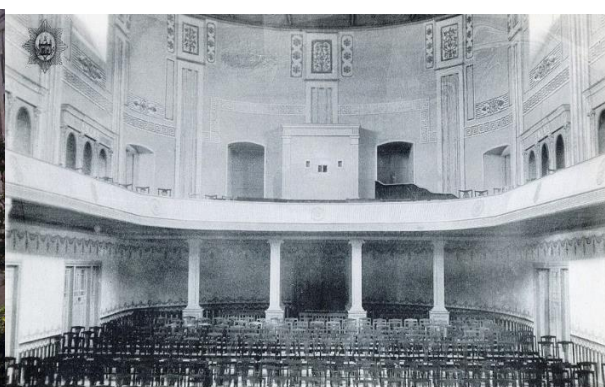
د پانو شمیره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په څیر و لولئ

جزو ممالک شرق است و از دنیای شرق بشمار میرویم. اینهم از آن معلومات میشود. خوشه های گندم دلیل اینست که مملکت ما یک مملکت زراعتی و یک مملکت حاصلداری است. پس اگر شما این بیرق را تصویب میکنید، بفرومائید!"»

در ادامه گزارش آمده است: «بیرق مذکور از طرف عموم وکلا تصویب شد و از طرف بعضی وکلا اینقدر پیشنهاد شد که نام "محمد" نیز بعد از نام پاک "الله" به بیرق نوشته و زیاد شود. این فکر از طرف اعلیحضرت منظور شد و خود ذات همایونی اسم "محمد" را به بیرق رسم نمودند. بعد از آن اعلیحضرت فرمودند: "هرکسی که این بیرق را تصویب کرده و بزیر این بیرق و نام الله و محمد، فداکاری میکند و در راه ترقیات مملکت خود خدمت مینماید و در حفاظت استقلال مملکت خود جان سپاری مینماید، به آواز بلند بگویند "الله اکبر". در این موقع با یک هیجان و هلهله شادمانی از طرف شاملین جرگه نعره "الله اکبر یا محمد" بلند شده و کف زدنها و گریه چنان اظهار احساسات شروع گردید که تا پنج دقیقه همین نعره الله اکبر و کف زدنها و گریه در بین حضار دوام داشت. بعد از آنکه بیرق مذکور از طرف عموم تصویب و احترام شد، اعلیحضرت فرمودند: "این بیرق را همیشه احترام کنید و استقلال مملکت خود را از شرین ترین چیزهای حیات خود بدانید و نگذارید دست اجنبی در مملکت شما دراز باشد."» (آهنگ، پوهاند محمد کاظم: "سیر ژورنالیزم در افغانستان"، چاپ دوم، پشاور، 1378، صفحه 277 - 288، به نقل از: جریده امان افغان، شماره فوق العاده از جریان لویه جرگه سوم 1307 در پغمان)

سومین لویه جرگه عصر امانی بتاريخ 6 سنبله 1307ش (29 آگست 1928) مشتمل بر 1054 نماینده جهت ارائه راپور سفر و اقدامات بعدی دولت در پغمان دایر گردید. در این جرگه نمایندگان مجبور شدند تا بجای لباس ملی و محلی، با لباس اروپائی متشکل بر دریشی و نکتائی و کلاه شاپوه ملبس شوند و این لباس را دولت به آنها تحفه داد. جرگه پنج روز دوام کرد که بطور کل بحث های آزاد و جدی بین اعضای لویه جرگه و دولت در مسائل مختلف صورت گرفت.

بنای بس مهم تاریخی عصر طلایی امانی محل برگزاری لویه جرگه های 1303 و 1307 - پغمان: نمای بیرونی عمارت "تئاتر و سینما" در پغمان (عکس مقابل) و نمای داخل تالار بزرگ (عکس بالا طرف راست) و نمای داخل تالار بعد از حریق در دوره سقوی که تا همین سالهای اخیر همچنان ویرانه باقی مانده بود (عکس طرف چپ). (برای شرح مزید دیده شود: کتاب "نگاهی به تاریخچه لویه جرگه ها در افغانستان"، از این قلم، 2020، در 592 صفحه)

آرشیف: مطالب دیگر محترم داکتر سید عبدالله کاظم

د پانو شمیره: له 2 تر 2

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یاونه: دلیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خبر و لولئ